

Webinarium o mediacjach jako alternatywnej metodzie rozwiązywania sporów

prowadzenie i prezentacja: mec. Małgorzata Gradek-Lewandowska

organizator:

FUNDACJA
BATOREGO
IM. STEFANA

Masz
Głos

Ekspertka webinarium

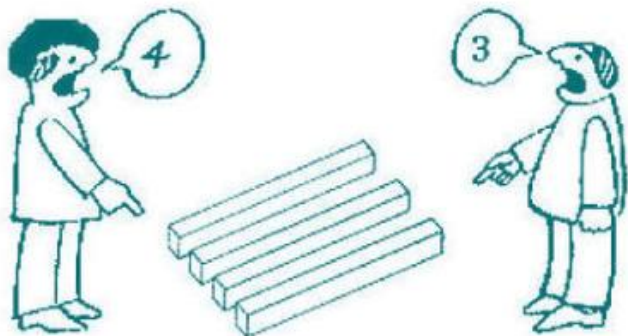
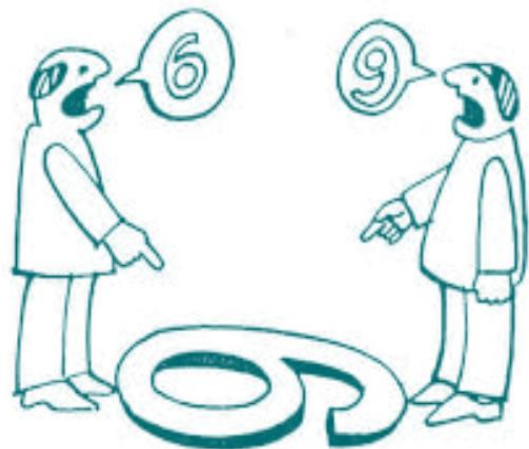
Małgorzata Gradek-Lewandowska - radca prawny z 20-letnim doświadczeniem, certyfikowany mediator wpisana na listę Krajowej Izby Radców Prawnych, mediator sądowy Sądów Okręgowych w Warszawie, Katowicach, Lublinie, Poznaniu i Gdańsku, specjalizuje się w prawach własności intelektualnej.

Doradza i reprezentuje klientów podczas negocjacji, prowadzi spory jako pełnomocnik i mediator w sprawach z zakresu własności przemysłowej, w tym dot. znaków towarowych, praw autorskich i pokrewnych, zwalczania nieuczciwej konkurencji i naruszeń praw własności intelektualnej, prawnych aspektów komercjalizacji, B+R, zarządzania portfelem dóbr niematerialnych, ochrony prawnej marki, działalności prasowej i wydawniczej, branży kreatywnej, mediowej, telekomunikacji, danych osobowych, obsługi projektów informatycznych.

Plan webinarium:

- **czym jest mediacja w postępowaniu administracyjnym i jakie są jej cele,**
- **podstawowe zasady mediacji w postępowaniu administracyjnym,**
- **katalog spraw, które mogą być przedmiotem mediacji,**
- **jak odbywa się mediacja administracyjna (inicjatywa, uczestnicy, czas, koszty, protokół).**

Konflikt jest nieunikniony...

- trudności porozumienia się
- różnice wartości, ocen
- poziomy konfliktu (potencjalny, ukryty, jawny)
- błędne rozpoznanie potrzeb stron
- błędy i nadużycia językowe
- nieumiejętność efektywnego słuchania
- bariery utrudniające efektywne słuchanie
- asertywne odmawianie, asertywną reakcją na krytykę
- komunikację niewerbalną
- różnicę płci, wieku
- **zniekształcenie postrzegania sporu przez strony**
- inne przyczyny

Regulacje prawne

- **art. 13 k.p.a. – zasada polubownego załatwienia sprawy**
- **art. 96a-96n k.p.a. – rozdział 5a k.p.a. „Mediacja”**
- **art. 115-118 prawo postępowaniu przed sądami admin.**

- **art. 263 § 1 k.p.a. – koszty postępowania**
- **art. 263a k.p.a. i rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 czerwca 2017 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu administracyjnym (Dz. U. poz. 1088) – wynagrodzenie mediatora i zwrot kosztów, wydatków**
- **art. 264 § 1a k.p.a. – postanowienie w/s kosztów mediacji**
- **art. 26 ust. 2b ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1265 i 1309)**

art. 13. [Zasada polubownego załatwiania spraw]

§ 1. Organy administracji publicznej w sprawach, których charakter na to pozwala, dążą do polubownego rozstrzygnięcia kwestii spornych oraz ustalania praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania w należących do ich właściwości sprawach,

w szczególności przez podejmowanie czynności:

- 1) skłaniających strony do zawarcia ugody, w sprawach, w których uczestniczą strony o spornych interesach;
- 2) niezbędnych do przeprowadzenia mediacji.

§ 2. Organy administracji publicznej podejmują wszystkie uzasadnione na danym etapie postępowania czynności umożliwiające przeprowadzenie mediacji lub zawarcie ugody, a w szczególności udzielają wyjaśnień o możliwościach i korzyściach polubownego załatwienia sprawy.

Cele mediacji administracyjnej

skoro mediacja wiąże się ze spornym charakterem sprawy administracyjnej, w obrębie której istnieje konflikt interesów

- **wyjaśnienie i rozważenie** stanu faktycznego sprawy oraz obowiązujących norm prawnych
- **dokonanie ustaleń** co do sposobu zgodnego z prawem załatwienia sprawy
- **realizowanie zasad administracyjnych (rozdział 2 Działu I k.p.a.)**
 - prawdy obiektywnej (art. 7 k.p.a.),
 - adekwatności i proporcjonalności (art. 7b k.p.a.),
 - pogłębiania zaufania, udzielania informacji, wysłuchania strony, wyjaśniania motywów decyzji, szybkości i efektywności postępowania
 - polubownego rozstrzygnięcia kwestii spornych (art. 8-13 k.p.a.)

Mediacja w postępowaniu administracyjnym

- polega na ugodowym rozwiązaniu sporu przez **wzajemne ustępstwa stron ugody**, jak ma to miejsce w prawie cywilnym
- nie dotyczy co do zasady sporu między organem administracji publicznej a stroną, lecz wyważenia interesu społecznego i słusznego interesu obywateli
- ma służyć wypracowaniu **rozwiązania sprawy administracyjnej**, które strona postępowania rozumie i akceptuje, organ administracji publicznej natomiast zyskuje pewność przyjęcia właściwego rozstrzygnięcia
- może przyczynić się do rozwiązania problemów występujących w postępowaniu administracyjnym takich jak: przewlekłość postępowania a czasem nadmierny lub niewłaściwie pojmowany formalizm
- **ułatwia prawidłowe wykonywanie przez organy administracji publicznej swojej misji polegającej na dbaniu o interes społeczny (ogółu społeczeństwa) i interes indywidualny strony**

Katalog spraw, które mogą być przedmiotem mediacji administracyjnej

w każdej sprawie, której charakter na to pozwala:

- strony mają sporne interesy
- występuje konflikt interesu społecznego z interesem indywidualnym strony
- organ administracji publicznej działa w ramach uznania administracyjnego (możliwość wyrobu z dwóch lub większej liczby równorzędnych rozstrzygnięć)
- występuje wiele stron
- istnieją trudności w skutecznej komunikacji ze stroną albo stronami
- może być zawarta ugoda administracyjna
- organ ma zamiar wydać decyzję na niekorzyść adresata i może się spodziewać odwołania
- w treści normy występują zwroty nieostre, np. „interes publiczny”, „znacznym wpływ” stwarzające potencjał do dyskusji i wypracowania interpretacji konkretnego pojęcia

mogą być przedmiotem mediacji administracyjnej ale ...

- istnieje zawisłość sprawy, tzn. jest sprawa jest załatwiana w ramach postępowania administracyjnego, w której musi być wydana decyzja - > to oznacza, że mediacja nie może być stosowana tam gdzie jest np. stwierdzenie nieważności decyzji w drodze weryfikacji
- niedopuszczana tam, gdzie przedmiot obejmuje ochronę wartości szczególnie istotnych takich jak zdrowie czy życie

...

- odpowiedzialność z ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1440 z późn. zm.)
- odpowiedzialność z ustawy z dnia 20 stycznia 2011 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1169).

Zasady mediacji (każdej)

DOBROWOLNOŚĆ - udziału w mediacji administracyjnej zarówno dla organu administracji publicznej jak i strony postępowania, prawo zdecydowania czy chcą przystąpić do mediacji, mogą odmówić udziału w mediacji administracyjnej, jeśli wyraziły zgodę na nią albo nawet uczestniczyły w posiedzeniu mediacyjnym mogą w każdej chwili wycofać się i zrezygnować z dalszego udziału w mediacji

POUFNOŚĆ - obowiązek zachowania w tajemnicy informacji ujawnionych w trakcie mediacji administracyjnej, chyba że uczestnicy mediacji postanowią inaczej albo informacje te umieszczono w protokole z mediacji, do akt sprawy nie załącza się dokumentów i innych materiałów, ujawnionych w toku mediacji, o ile te dokumenty i materiały nie stanowią podstawy do załatwienia sprawy zgodnie z ustaleniami zawartymi w protokole (tylko protokół jest jawny)

BEZSTRONNOŚĆ - obowiązek zachowania bezstronności przez mediatora

BRAK FORMALIZMU – mediacja przebiega wg zasad k.p.a. ale uczestnicy nie są związani formalnościami w procesie komunikacji

Korzyści z mediacji

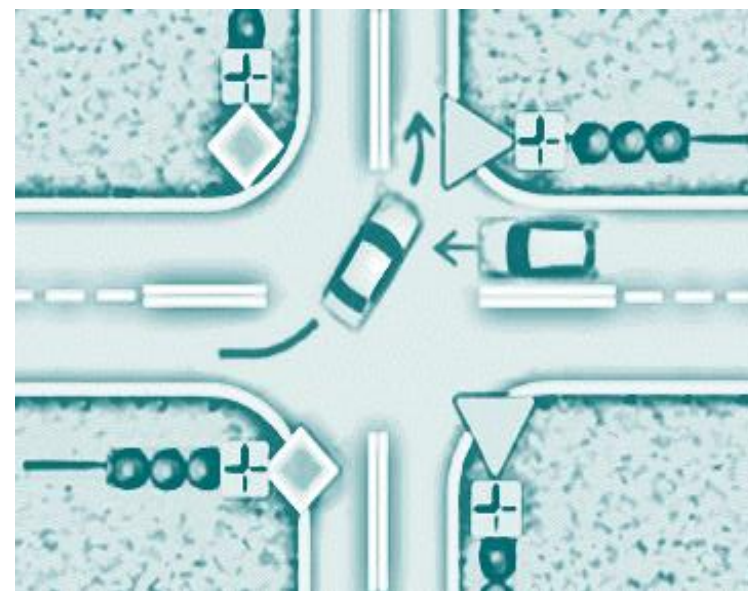

Photo by [Science in HD](#) on [Unsplash](#)

- **kształtowanie dobrych relacji** między administracją publiczną a społeczeństwem
- **efektywna komunikacja** między stronami dzięki wsparciu mediatora
- **nieformalny przebieg** postępowania i **łatwość przedstawienia dowodów i ustalenia faktów**
- **szybkość postępowania i zakończenia sprawy**
- **niższe koszty postępowania**
- **szansa na uniknięcie postępowania odwoławczego lub postępowania sądownoadministracyjnego**

Ważne w przebiegu mediacji

- spotkania: wspólne i indywidualne
- pełnomocnicy i strony
- techniki mediacyjne
- przebieg:
 - przedstawienie wyjściowych punktów widzenia stron
 - wzajemne przedstawienie kwestii spornych, potrzeb i interesów
 - generowanie opcji i rozwiązywanie problemów
 - ocena i dopracowanie opcji wzajemnego zrozumienia i porozumienia
 - osiągnięcie porozumienia i sfinalizowanie mediacji

łac. „conflictus” - zderzenie

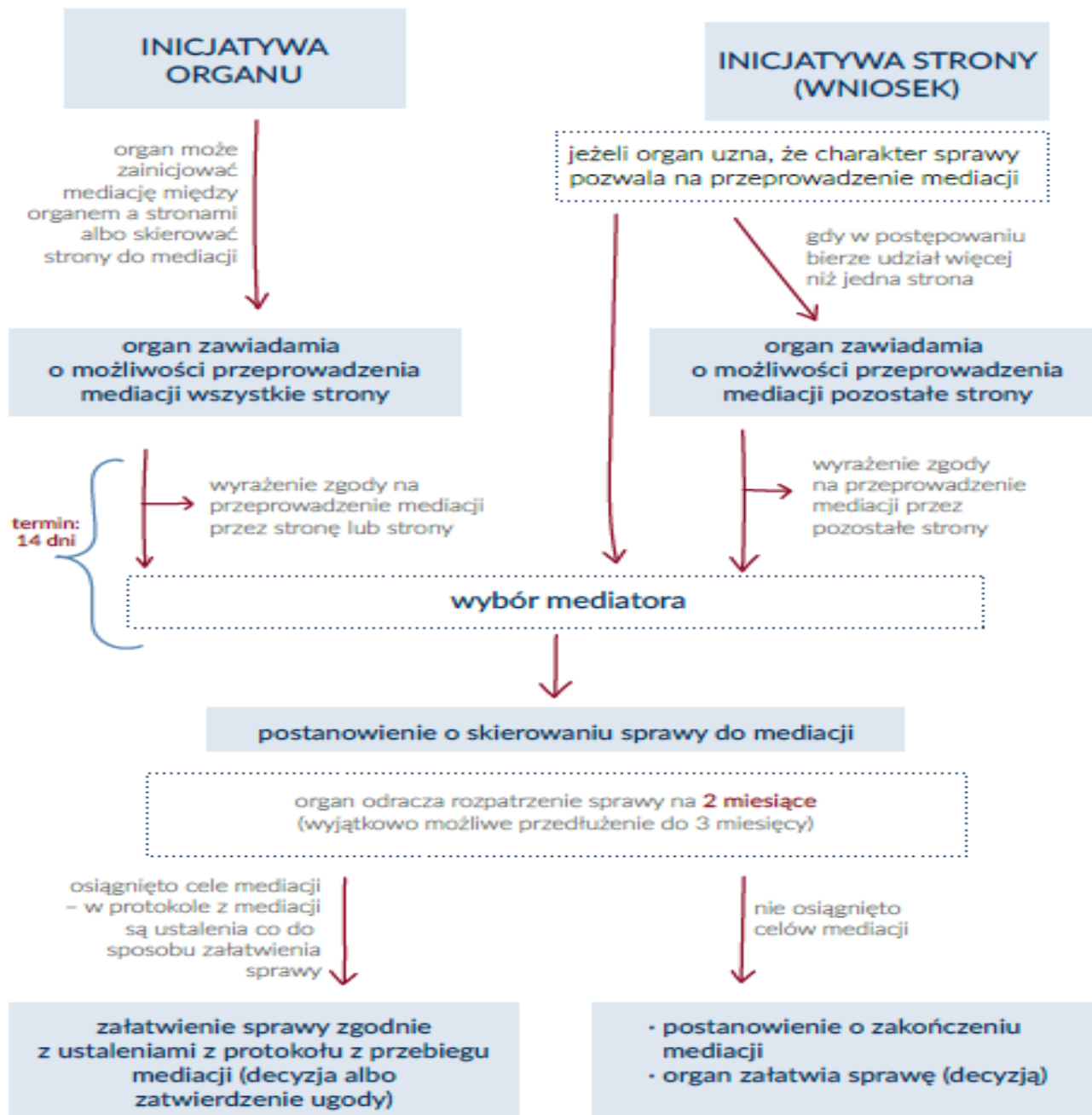
łac. mediare - „być w środku” „pośredniczyć”

Obowiązki organu związane z mediacją

- zawiadomić o możliwości przeprowadzenia **mediacji administracyjnej** na wniosek strony albo z urzędu
- **wyrazić opinię lub zgodę albo zająć stanowisko** przed rozstrzygnięciem sprawy (art. 106 k.p.a.)
- wydać **postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji** i odroczeniu rozpatrzenia sprawy
- niezwłocznie **przekazać mediatorowi dane kontaktowe** wszystkich uczestników mediacji i ich pełnomocników
- wydać **postanowienie o zakończeniu mediacji** i załatwić sprawę na zasadach ogólnych, gdy nie dojdzie do ustaleń
- **załatwić sprawę** zgodnie z tymi ustaleniami, gdy mediacja zakończy się sukcesem
- **zatwierdzić bądź odmówić zatwierdzenia ugody**

Inicjatywa, termin, uczestnicy

- **z propozycją** przeprowadzenia mediacji administracyjnej może wystąpić:
 - organ administracji publicznej
 - strona
- **zgoda** wszystkich stron - milczenie nie oznacza zgody (14 dni na wyrażenie)
- **termin:** do 2 miesięcy – wyjątkowo przedłużenie o 1 miesiąc
- **uczestnikami** mediacji w postępowaniu administracyjnym mogą być:
 - organ administracji publicznej prowadzący postępowanie oraz strona/strony tego postępowania
 - strony postępowania (strony mogą uzgodnić treść ugody administracyjnej, organ administracji publicznej ocenia ustalenia stron w toku czynności zatwierdzenia bądź odmowy zatwierdzenia ugody)

schemat z Podręcznika dla pracowników administracji publicznej przygotowanego we współpracy Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii z Centrum Mediacji Gospodarczej przy Krajowej Izbie Radców Prawnych <http://mediacje.kirp.pl>

Mediator („taka będzie mediacja jacy mediatorzy”)

- osoba fizyczna (pełna zdolność do czynności prawnych, pełnia praw publicznych)
- mediację w której uczestniczy organ administracji publicznej, może prowadzić wyłącznie mediator:
 - wpisany na listę stałych mediatorów prowadzonych przez prezesów sądów okręgowego (www sądu okręgowego)
 - Sądu Polubownego przy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej
- nie może być pracownik organu administracji publicznej, przed którym toczy się postępowanie w sprawie
- mogą zgodnie wskazać uczestnicy mediacji administracyjnej, a w przypadku gdy go nie wybiorą, wskazuje go organ administracji publicznej w postanowieniu kierującym sprawę do mediacji
- może także udzielić wsparcia przy formułowaniu propozycji ugodowych w ugodzie, nie musi być ekspertem z zakresu prawa administracyjnego ale może ponosić odpowiedzialność i dlatego powinien doskonalić warsztat

Photo by [Scott Graham](#) on [Unsplash](#)

Realne możliwości mediacji

- sprawa administracyjna a władcze rozstrzygnięcie
- kwestie sporne mogą dotyczyć konfliktu interesu między stronami, konfliktu interesu społecznego i interesu strony
- strona może wycofać lub zmodyfikować swoje żądanie, wniosek czy wniesiony przez siebie środek odwoławczy - organ podejmie działania stosowne do okoliczności
- uczestnicy mediacji mogą uzgodnić treść decyzji jaka powinna zapaść - taka decyzja nie traci prawnego charakteru władczego rozstrzygnięcia a jej wydanie zwiększa akceptowalność rozstrzygnięcia
- efektem mediacji może być zawarcie ugody między stronami - czynności organu w takim przypadku będą polegały na zatwierdzeniu bądź odmowie zatwierdzenia ugody

Koszty mediacji

- **wynagrodzenie mediatora** wg rozporządzenia
 - 1% wartości należności pieniężnej, min. 150 zł. max. 2000 zł. – w sprawach należności pieniężnych
 - 150 zł. za 1-sze posiedzenie mediacyjne, a za kolejne - 100 zł., max. 2000 zł. – w sprawach dotyczących koncesji, zezwoleń lub pozwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej, budownictwa i architektury, zagospodarowania przestrzennego, ochrony środowiska i przyrody, gospodarki wodnej, nieruchomości, rolnictwa i leśnictwa, własności przemysłowej
 - 150 zł. za 1-sze posiedzenie mediacyjne, a za kolejne - 100 zł., max. 450 zł. – we wszystkich pozostałych sprawach
- **zwrot kosztów:** przejazdów, wynajmu pomieszczenia (max 70 zł. za jedno posiedzenie) + korespondencji (max 30 zł.)

Cd. kosztów mediacji

- **gdy uczestnicy mediacji administracyjnej nie przystąpią do mediacji,** mediatorowi przyznaje się zwrot poniesionych wydatków max. 70 zł.
- koszty mediacji administracyjnej stanowią koszty postępowania administracyjnego i co do zasady pokrywa organ administracji publicznej (wyj. sprawy, w których może być zawarta ugoda, wówczas koszty ponoszą strony w równych częściach, chyba że umówią się inaczej)
- organ administracji publicznej niezwłocznie po doręczeniu protokołu z mediacji wydaje **postanowienie w sprawie kosztów mediacji**

Protokół

- sporządzenie jest obowiązkiem mediatora
- w protokole podaje się
 - czas i miejsce przeprowadzenia mediacji administracyjnej
 - imiona i nazwiska (nazwy) oraz adresy (siedziby) uczestników oraz mediatora
 - dokonane ustalenia obrazujące wynik mediacji
 - informacja o pełnomocnikach, tłumaczach i innych osobach, które były obecne
- podpisuje mediator oraz uczestnicy mediacji administracyjnej (mediator zamiesza w protokole wzmiankę o przyczynie braku podpisu)
- mediator ma obowiązek niezwłocznie przekazać protokół organowi administracji publicznej i doręczyć odpis protokołu uczestnikom mediacji
- protokół włącza się do akt sprawy

Uгода administracyjna – dopuszczalność

Uгода administracyjna stanowi alternatywę wobec decyzji formę załatwienia sprawy indywidualnej z zakresu administracji publicznej.

Zakres zastosowania tej formy załatwienia sprawy jest jednak znacznie ograniczony, ponieważ istotą postępowania administracyjnego nie jest rozstrzygnięcie sporów pomiędzy jednostkami (stronami)

- do ugody zawartej przed mediatorem przepisy art. 117-121 k.p.a. stosuje się odpowiednio
- w sprawie, w której toczy się postępowanie administracyjne, strony mogą zawrzeć ugode, **jeżeli charakter sprawy na to pozwala i nie sprzeciwiają się temu przepisy szczególne**
- ugoda może być zawarta **przed organem administracji publicznej**, przed którym toczy się postępowanie w pierwszej instancji lub postępowanie odwoławcze, do czasu wydania przez organ decyzji w sprawie
- organ **odroczy wydanie decyzji i wyznaczy stronom termin** do zawarcia ugody, jeżeli istnieją przesłanki do jej zawarcia, pouczając strony o trybie i skutkach zawarcia ugody
- w przypadku zawiadomienia przez jedną ze stron o odstąpieniu od zamiaru zawarcia ugody lub niedotrzymania przez strony terminu organ administracji publicznej **załatwia sprawę w drodze decyzji**

Wg stanu na 28 września 2020 r, od stycznia 2020 roku do Sądu Polubownego przy Prokuraturii Generalnej wpłynęło 40 wniosków o mediację lub koncyliację. Skuteczność prowadzonych postępowań w liczbie zawieranych ugód wynosi obecnie 90%.

Źródło:
<https://prokuratoria.gov.pl/korzystne-dla-stron-zakonczenie-sporu-wskutek-mediacji-przeprowadzonej-w-sadzie-polubownym-przy-prokuraturii-generalnej,new,mg,21.html,168>

Ugoda administracyjna – formalności

- ugodę sporządza **upoważniony pracownik organu** w formie pisemnej lub dokumentu elektronicznego, na podstawie zgodnych oświadczeń stron
- **ugoda zawiera**
 - oznaczenie organu administracji publicznej, przed którym ugoda została zawarta, i stron postępowania
 - datę sporządzenia ugody
 - przedmiot i treść ugody
 - podpisy stron oraz podpis upoważnionego pracownika z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego, a jeżeli ugoda została zawarta w formie dokumentu elektronicznego - kwalifikowane podpisy elektroniczne stron oraz tego pracownika
- **ugodę włącza się do akt sprawy**

ugoda może być zawarta wyłącznie w takiej sprawie administracyjnej, która jest załatwiana w drodze decyzji

ugoda może być zawarta wyłącznie w ramach postępowania, którego przedmiotem jest merytoryczne rozpoznanie sprawy – nie ma zatem możliwości zawarcia ugody w postępowaniu o stwierdzenie nieważności [B. Adamiak, J. Borkowski, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz. Wyd. 15, Warszawa 2017]

Ugoda administracyjna – zatwierdzenie

- wymaga **zatwierdzenia** przez organ administracji publicznej, przed którym została zawarta, łącznie z postanowieniem zatwierdzającym ugodę doręcza się stronom odpis ugody
- organ **odmówi zatwierdzenia** ugody zawartej z naruszeniem prawa, nieuwzględniającej stanowiska organu, albo naruszającej interes społeczny bądź słuszny interes stron
- zatwierdzenie bądź odmowa zatwierdzenia ugody następuje w drodze postanowienia (7 dni od zawarcia ugody), na które służy **zażalenie**
- gdy ugoda zawarta została w toku postępowania odwoławczego, z dniem, w którym stało się ostateczne postanowienie zatwierdzające ugodę, traci moc decyzja organu 1-szej instancji
- ugoda staje się **wykonalna** z dniem, w którym postanowienie o jej zatwierdzeniu stało się ostateczne; organ potwierdza jej wykonalność na egzemplarzu ugody
- zatwierdzona ugoda wywiera **takie same skutki, jak decyzja wydana w toku postępowania administracyjnego**

Mediacja w sądzie administracyjnym

- **Art. 115. [Cel postępowania mediacyjnego]** § 1. Na wniosek skarżącego lub organu, złożony przed wyznaczeniem rozprawy, może być przeprowadzone postępowanie mediacyjne, którego celem jest wyjaśnienie i rozważenie okoliczności faktycznych i prawnych sprawy oraz przyjęcie przez strony ustaleń co do sposobu jej załatwienia w granicach obowiązującego prawa.
§ 2. Postępowanie mediacyjne może być prowadzone mimo braku wniosku stron o przeprowadzenie takiego postępowania.
- **Art. 117. [Skutki ustaleń dokonanych w postępowaniu mediacyjnym]** § 1. Na podstawie ustaleń dokonanych w postępowaniu mediacyjnym, organ uchyla lub zmienia zaskarżony akt albo wykonuje lub podejmuje inną czynność stosownie do okoliczności sprawy w zakresie swojej właściwości i kompetencji.
§ 2. Jeżeli strony nie dokonają ustaleń co do sposobu załatwienia sprawy, podlega ona rozpoznaniu przez sąd.
- **Art. 118. [Skarga do sądu]** § 1. Na akt wydany na podstawie ustaleń, o których mowa w art. 117 § 1, można wnieść skargę do wojewódzkiego sądu administracyjnego w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia aktu albo wykonania lub podjęcia czynności. Skargę sąd rozpoznaje łącznie ze skargą wniesioną w sprawie na akt lub czynność, w której przeprowadzono postępowanie mediacyjne.
§ 2. Jeżeli skarga na akt lub czynność wydane lub podjęte na podstawie ustaleń, o których mowa w art. 117 § 1, nie zostanie wniesiona albo skarga ta zostanie oddalona, sąd umarza postępowanie w sprawie, w której przeprowadzono postępowanie mediacyjne.

Jak to działa ... przykłady problemów rozwiązywanych w trakcie mediacji

- **trudność w ustaleniu**
 - przedmiotu ochrony
 - uprawnionego/uprawnionych
 - danych naruszcyciela (zwłaszcza w Internecie)
 - na czym zależy uprawnionemu - często znaczenie mają roszczenia niepieniężne:
 - usunięcie skutków bezprawnej działalności
 - publikacja stosownego oświadczenia
- **trudność w uzyskaniu informacji** od uprawnionego/od naruszcyciela
- **konieczne opinie biegłych (czas i koszt)** np. w sprawach o naruszenie patentu, gdy mamy do czynienia z materią bardzo specjalistyczną **ryzyko ujawnienia tajemnicy przedsiębiorstwa** uprawnionego
- **możliwość toczenia się równoległych postępowań** dwóch lub więcej np. o naruszenie i o unieważnienie lub wygaszenie praw
- **trudność prowadzenia postępowania dowodowego** np. dowodzenie renomy znaku (długotrwałość użycia, zasięg użycia, intensywność kampanii reklamowych)
- **trudność w oszacowaniu** wartości przedmiotu sporu
 - w dochodzeniu roszczeń pieniężnych ze względu na ich wyliczenie
 - wartości innowacji, dla których nie ma punktu odniesienia
 - wycena wartości niematerialnych

Baza wiedzy

- W. Federczyk „Mediacja w postępowaniu administracyjnym i sądowno administracyjnym” Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2013
- A.Kocot-Łaszczyca, G.Łaszczyca „Mediacja w ogólnym postępowaniu administracyjnym” Wolters Kluwer Warszawa 2018A.
- A.Drelichowska „Model mediacji w postępowaniu sądownoadministracyjnym” ADR, Arbitraż i Mediacja 2012/2
- W.Federczyk „Praktyka stosowania mediacji przed sądami administracyjnymi” ADR, Arbitraż i Mediacja 2008/4
- Z.Kmieciak „Postępowanie mediacyjne i uproszczone przed sądem administracyjnym” PiP 2003/10
- J.Wegner-Kowalska „Idea mediacji w postępowaniu administracyjnym” PPP 2016/10
- Podręcznika dla pracowników administracji publicznej przygotowany we współpracy Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii z Centrum Mediacji Gospodarczej przy Krajowej Izbie Radców Prawnych <http://mediacje.kirp.pl>

www.maszglos.pl

<https://www.facebook.com/maszglos/>